

Дата: 13.01.2025

Клас: 6 – А

Предмет: Технології

Урок №: 33

Вчитель: Капуста В.М

Інструктаж з БЖД.
Вибір та обґрунтування теми проєкту
(виду ляльки-мотанки).
Повторення. Етапи проєктування

Мета уроку:

- *формування предметних компетентностей:* _ забезпечення засвоєння знань про підходи до вибору теми проєкту; формування вміння вибирати напрями виконання проєкту, вміння планувати проєктну діяльність.
- *формування ключових компетентностей:*
- уміння вчитися : уміння планувати й організовувати власну проєктну діяльність;
- спілкування державною мовою: уміння обговорювати запитання, пов'язані з реалізацією проєкту, ділитися власними думками, ідеями, коментувати та оцінювати власну діяльність та діяльність інших;
- інформаційно-цифрова компетентність: уміння знаходити потрібну інформацію в Інтернеті, уміння працювати з інформацією;
- соціальна та громадянська компетентність: уміння обговорювати проблему проєкту з метою вирішення соціальних питань; уміння працювати самостійно та в команді з іншими на результат, повагу один до одного, здатність допомогти товаришеві.

Організація класу

Вам сьогодні я бажаю
Сил й натхнення на весь
день!
А ще праці і старання!
Тож вперед - всі до
навчання!

Добрий день!

Творчий проект складається з чотирьох важливих етапів.

Перший - організаційно-підготовчий.

**Ми шукаємо необхідну інформацію
та думаємо,
що і як ми будемо робити**

Другий – конструкторський.
**Ми проектуємо, малюємо та
креслимо майбутні вироби.**

**Третій –
технологічний.**
**Ми виготовляємо
виріб.**

**Четвертий –
заключний.**
**Ми робимо
висновки.**

«МОТАНКА» – це вузликова лялька зроблена з тканини.

- ▶ Назва походить від українського слова «мотати», а загальний вигляд такої ляльки представляє собою фігурку людини, як правило жіночу або дитячу.
- ▶ Перші ляльки-мотанки не мали ні рук, ні ніг, ні тулуба. Виразною була тільки голова. Обличчя було «пусте» або з хрестом вишитим різнокольоровими нитками.

З історії ляльки - мотанки

- На території України найдавніші прототипи іграшок виявлені під час розкопок у Чернігівській області. Це були виготовлені з мамонтового бивня фігурки пташок і вовка (собаки), що мали тотемне значення.
- Стародавні іграшки виготовлялися переважно з матеріалів, що зустрічалися в природі, таких як камінь, дерево, трава. Однак є знахідки ляльок, зроблених з тканини.
- Дослідник Марко Грушевський (1865–1938) зазначав, що в Україні ганчір'яні ляльки були популярні серед народу.

« Технологія виготовлення народної ляльки»

« Основи технології виготовлення народної ляльки»

Ви дізнаєтеся:

- *Історію появи народної ляльки.*
- *Чому лялька уособлює образ людини?*
- *Які її обрядові функції та чому вона інколи не має рук і ніг?*
- *Традиційні типи хатніх вузлових ляльок.*

Українська лялька завжди вважалась значним елементом нашої традиційної національної культури. Однією з перших ляльок є лялька-мотанка, яку робили з клаптиків тканини, соломи, ниток, але без допомоги голки. Обличчя не робили в таких ляльках (не вишивали і не малювали). Замість них часто робили хрести зі стрічок чи ниток. Тому, тривалий час, мотанка не використовувалась як іграшка, і часто вважалась сакральною річчю. Лялька сприймалась як жива істота та дарунок, що оберігав життя людини. Її виготовляли наші прадіди для того аби попросити у духів здоров'я для близьких, дощу для хорошого врожаю.

Лялька - мотанка є прадавнім оберегом. Їй вже майже 5000 років. Секрети виготовлення ляльок передавалися в родині від матері до дочки. **Обов'язкова умова** - іграшка повинна бути хрестоподібної форми, щоб не нагадувати собою реальної людини.

Лялька набула ігрового значення лише тоді, коли суспільство зрозуміло, що дітей треба виховувати за допомогою тих речей, що їх оточують.

Лялька-мотанка є справжньою історичною та культурною пам'яткою. Адже вона уособлює водночас дитину і матір, минуле і майбутнє.

Отже народна лялька – це історія, оберіг, іграшка.

Знаменита знахідка
Трипільської культури з села Кошилівці

Берегиня – захисниця людей від усякого зла

Лялька -мотанка

За своїм призначенням ляльки діляться на три великі групи: ляльки – обереги, ігрові та обрядові. У дохристиянські часи мотанки робили з найпростішого матеріалу – сіна, клаптиків тканини, ниток, стрічок, льону, полотна.

Лялька – мотанка – це маленький витвір мистецтва.

Назва ляльки походить від технологічних особливостей її створення. Її виготовляють шляхом намотування шматочків тканини, тому її назва споріднена з словом «мотати».

Лялька-мотанка втілює ідею оберегу-захисту від злих сил. Народна лялька зроблена власноруч сповнена позитивної енергії, любові та тепла.

Лялька - мотанка

Лялька буває різної форми – великою й маленькою. Вважають, що лялька є посередником між живими й тими, кого на цьому світі вже чи ще немає.

Лялька-мотанка повинна бути безлика, а та, яка служить берегинею – ще й з хрестом замість обличчя. Не можна малювати обличчя ляльці, вона не повинна ні на кого бути подібна, щоб не завдати шкоду.

Обличчя як такого у традиційної ляльки-оберегу немає, бо вважалося, якщо ляльці зробити обличчя, а особливо очі, в них може влетіти дух живої істоти.

Хрест на обличчі має символічне значення, адже це знак сонця.

Тому такі ляльки є оберегами для сім'ї, вони сприяють гармонії в родині.

Обов'язково вузлова лялька мотається за рухом сонця – тоді вона принесе вдачу та щастя.

Лялька - мотанка

Українці вірили, що зробивши ляльку, можна просити у Вищих Сил дощу, гарної днини чи добрих новин.

Коли нездужала дитина, батьки спеціально робили ляльку і клали її під подушку або прикріплювали до хворого місця, сподіваючись, що мотанка перебере на себе недугу.

Існують різні типи ляльки- мотанки.

Лялька – Багаторучиця

Свою назву лялька отримала за наявність великої кількості рук (п'ять пар рук).

Таку ляльку полюбляли господині, її підвішували над прялкою чи піччю для того, щоб господиня встигала робити всю хатню роботу. А лялька допомагала їй у цій справі.

Багаторучиця

Берегиня

Берегиня. Її зображують із руками, піднятими вгору в молитовному жесті або з опущеними вниз.

Коли руки підняті вгору – Богиня закликає небо допомогти засіяти ниву, зачати нове життя на землі.

Коли руки опущені вниз – Богиня благословляє землю на народження, принесення плодів, дарів.

Фізкультхвилинка

Мати з дитиною

Лялька з діточками нагадує іконописний образ Богородиці.
Її дарують новоствореним сім'ям.

Ганчіркову ляльку – берегиню, вироблену власними
руками, мати дарувала донечці перед весіллям,
благословляючи таким чином на щасливе заміжжя.

Таких ляльок дарували молодим під час весілля з побажаннями любові та злагоди, а ще звичайно, щоб молоді завжди були в парі і міцно тримались один одного все своє життя.

При народженні дитини українці виготовляли ляльку-немовляти. Лялька - закрутка виконана у вигляді немовляти в пелюшках. Її укладали в ліжечко поряд з дитиною для охорони її сну та здоров'я.

Лялечка-круп'яничка

► Лялечка-круп'яничка (зерновушка) всередині наповнюється крупою (зерном). Вважалося, що вона приносить в дім достаток, благополуччя, допомагає досягти успіхів у роботі. Раніше робити ці амулети починали восени і використовували зерно з зібраного врожаю. Заборонено застосовувати подріблену крупу або пластівці, обов'язково лише ціле зерно: пшеницю, перловку, гречку, пшоно, горох.

Практична робота

Складання плану роботи з виконання проєкту

План роботи

1. Визначити мету творчого проєкту.
2. Обговорити тему проєкту з батьками.
3. Дібрати інформацію про виріб.
4. Проаналізувати вироби-аналоги.
5. Виконати графічне зображення (ескіз).
6. Дібрати матеріали та інструменти.
7. Розробити послідовність виготовлення виробу.
8. Виготовлення виробу.
9. Захист проєкту.

Закріплення вивченого на уроці

Гра «Так чи ні»

1. Мотанка – це вузликова лялька зроблена з тканини.
2. Сорочка ляльки-мотанки символізує Сонце.
3. Лялька із хрестом на обличчі є оберегом.
4. Лялька мотанка - це іграшка.
5. Спідниця мотанки-символ землі.
6. Мотанка має лице.

Домашня робота

- ▶ 1. Опрацювати матеріал презентації.
- ▶ 2. Дібрати інформацію про ляльку – мотанку.
- ▶ **Зворотній зв'язок:**
- ▶ освітня платформа Human або ел. пошта valentinakapusta55@gmail.com

Дякую за увагу!

